

**BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARINI IJOBİY QOBILIYATLARINI
SHAKILLANTIRISHDA O'QITUVCHINING ROLI**

Ortiqova Dilsabo Munavvarjon qizi
Farg'ona davlat universiteti talabasi

Annotatsiya: *Boshlang'ich sinf o'quvchilari hayotlarining eng asosiy bosqichida olib boradilar. Ular yangi bilimlarni o'rganish, ijodiy fikrlarini rivojlantirish, ijtimoiy va shaxsiy qobiliyatlarini rivojlantirish jarayonida o'zlarini tanitishlari mumkin. Bu esa, o'qituvchining ro'li va uning faoliyati bilan bog'liq.*

Kalit so'zlar: *Boshlang'ich sinf, o'qituvchi, fikrlar, individual, qo'llab-quvvatlash, maxsus, ilg'or.*

Qanday qilib o'qituvchi o'quvchilarga ijobiy qobiliyatlarini rivojlantirishi mumkin?

Individual ravishda yondashish: O'qituvchi har bir o'quvchini o'zlarini taniy olgan holda, ularning o'zlariga xos qobiliyatlarini aniqlash va rivojlantirish uchun individual yondashish mumkin.

"Sinf o'quvchilari bilan Individual Ravishda Yondashish: O'qituvchining Maxsus Yondashuvlar" mavzusida maqola yozish uchun quyidagi ta'riflarni o'z ichiga olganingiz muhim bo'ladi.

Taniqlik va aloqalar qurish: O'qituvchi, har bir o'quvchini shaxsiy ravishda tanishib olish va ular bilan insoniy aloqalarni rivojlantirishni maqsad qilishi kerak. Bu, o'quvchilarning xayollarini, istaklarini va o'zaro fikr-mulohazalarini tushunishga yordam beradi.

Maxsus qobiliyatlar va interesarlar: O'qituvchi, o'quvchilarning maxsus qobiliyatlarini va qiziqishlarini aniqlash uchun yondashishni boshlashadi. Bu maxsusliklar, o'quvchilarning faoliyatlarini rivojlantirish va ularning o'zlarini mustaqil ravishda o'rganishiga olib keladi.

Shaxsiy Rahbarlik va Qo'llab-quvvatlash: O'qituvchi, o'quvchilarni shaxsiy rahbarlikda yaxshi yetakchi qilish uchun ularga qo'llab-quvvatlashga harakat qilishi kerak. Bu, o'quvchilarning o'zlarini boshqarish, maqsadlarni belgilash va ularning shaxsiy rivojlanishiga o'z hissasini oshirishda yordam beradi.

Shaxsiy Dasturlash: O'qituvchi, har bir o'quvchiga maxsus dastur tuzish va ularning o'zlarini qanday rivojlantirishlari kerakligini o'rganishga imkoniyat beradi. Bu, o'quvchilarning o'zlarini o'rganish, muvofiqlik va maqsadlarni belgilashda yordam bera olish uchun juda muhimdir.

Izlanish va Baholash: O'qituvchi, har bir o'quvchini individual ravishda izlash, ularning o'zlarini qanday rivojlantirishlari kerakligini tushunish uchun o'quvchilarini

"PROBLEMS AND PROSPECTS FOR THE IMPLEMENTATION OF INTERDISCIPLINARY RESEARCH"

mustaqil ravishda baholashda ham ishtirok etishi kerak. Bu, ularning o'zlarini yangi bilim va ko'nikmalarga ega bo'lishi uchun muhimdir.

Kompetentsiyalar va Kasb-hunar Kursatish: O'qituvchi, har bir o'quvchi uchun maxsus kompetentsiyalarni aniqlash va ularni rivojlantirish uchun individualliklarni hisobga olishga e'tibor bermochi bo'lishi kerak.

Bu ta'riflar, o'qituvchi uchun o'quvchilarni shaxsiy ravishda yondashish va ularning o'zlarini rivojlantirishida muvaffaqiyatga erishish uchun yordam bera oladi.

Ijtimoiy hamkorlik va guruh bilan ishlash: O'quvchilar bir-biriga yordam bera olish uchun guruh ishlash va ijtimoiy hamkorlikni o'rganishlari kerak. O'qituvchi ularni birgalikda ishlash va fikrlashga imkoniyat yaratish.

Guruh tashkil etish va maqsad belgilash: O'qituvchi, o'quvchilarga guruh tashkil etish va o'zaro hamkorlikni o'rganish uchun maqsadlar belgilashda yordam bera olishi kerak. Guruh ishlashning maqsadi, o'quvchilar o'rtasidagi aloqalarni kuchaytirish va bir-biriga yordam bera olishdan iborat bo'lishi mumkin.

Jamoaviy mashg'ulotlar: O'qituvchi, jamoaviy mashg'ulotlar orqali o'quvchilarni bir-biriga yaqinlashish va ishbilarmonlik yaratishda yordam bera olishi kerak. Guruhda faol ishtirok etish, mas'uliyatlarni bir-birlari bilan baham ko'rish va qo'llab-quvvatlashning muhim qismlarini o'rganishga imkoniyat yaratadi.

Ijtimoiy tadbirlar va loyihalar: O'qituvchi, ijtimoiy tadbirlar va guruh loyihalari orqali o'quvchilarni birgalikda ishlash va fikrlash uchun imkoniyatlar yaratishi kerak. Bu tadbirlar o'quvchilarning jamoaviy rivojlanishiga, mas'uliyatlarini oshirishiga va bir-birlari bilan samarali ishlashlari uchun fursatlar yaratishda muhim bo'ladi.

Guruhda kommunikatsiya va qo'llab-quvvatlash: O'qituvchi, guruhda sodiqlik va samarali kommunikatsiyani o'rgatish, bir-biriga qo'llab-quvvatlash va maslahatlashish bo'yicha o'quvchilarga yo'l ko'rsatishi kerak. Bu, ularning muhitda sodiqlik va hamkorlikni qanday rivojlantirishlari kerakligini o'rganishga yordam bera olish uchun muhimdir.

Javobgarlik va boshqaruv: O'qituvchi, guruhda ishlashni o'rganishda o'quvchilarga mas'uliyat yuklash va boshqaruv tushunchalarini o'rgatishi kerak. Bu, ularning qo'llab-quvvatlash, vazifalarni boshqarish va jamoaviy yondashuvda muvaffaqiyatli bo'lishlari uchun zarur bo'ladi.

Ijtimoiy adolat va hurmat: O'qituvchi, o'quvchilarga ijtimoiy adolat va hurmatni o'rgatish orqali, ularni boshqalar bilan qanday munosabatda bo'lishlari kerakligini tushuntirishi mumkin. Bu, guruh ichidagi munosabatlarni kuchaytirish, hurmat va tinchlikni saqlash uchun muhimdir.

Yangi texnologiyalardan foydalanish: So'nggi texnologiyalar o'quvchilar uchun qiziqarli va samarali bo'lishi mumkin. O'qituvchilar, smart boardlar, interaktiv darsliklar, onlayn ma'lumotlar va boshqa texnologiyalardan foydalanib, o'quvchilarga fikrlash, maslahatlashish va yangi bilimlarni o'rganish imkoniyatlarini yaratishlari kerak.

Smart boardlar va interaktiv darsliklar: O'qituvchi, smart boardlar va interaktiv darsliklardan foydalanib, darslarni ko'rsatish, materiallarni vizualizatsiya qilish va talabalar bilan faol interaktiv munosabat o'rnatish imkoniyatini o'rganish uchun malakali bo'lishi kerak. Bu texnologiyalar, o'quvchilarni darsda ishtirok etish va materialni yaxshi tushunishga o'z hissasini qo'shish uchun samarali vositalardir.

Onlayn ma'lumotlar va veb-resurslar: O'qituvchi, o'quvchilarni so'nggi onlayn ma'lumotlar va veb-resurslar bilan tanishtirish va ulardan foydalanish bo'yicha yondashishda muvaffaqiyatli bo'lishi kerak. Bu, ularni yangi bilimlarni o'rganish, tadqiqot qilish va o'zlarining o'zlashtirilgan dasturlar yaratish uchun ilg'or qilishga yo'l ko'rsatadi.

Mobil ilg'or texnologiyalar: O'qituvchi, mobil ilg'or texnologiyalardan foydalanib, ta'lim materiallarini mobil qurilmalar orqali o'quvchilar bilan bo'lish uchun saqlash, taqdim etish va ularga faqatgina yetkazishda ko'mak qilishni o'rganishi kerak. Bu, o'quvchilarning o'z vaqtlarida o'rganishlari, topishlari va maslahatlashishlari uchun yangi imkoniyatlarni yaratishga imkon beradi.

Taqdimot texnologiyalari: O'qituvchi, taqdimot texnologiyalari orqali darslarni yanada qiziqarli va samarali qilish uchun qanday vositalardan foydalanishni o'rganishi kerak. Animatsiyalar, slaydshouslar, multimedia materiallar va boshqa vositalar orqali talabalarni darsning mazmunini o'rganish va tushunish uchun foydalanishi mumkin.

Bu ta'riflar, o'qituvchi uchun foydali bo'lib, so'nggi texnologiyalardan foydalanib o'quvchilarga qiziqarli va samarali ta'limni ta'minlash uchun foydali bo'ladi.

O'quvchi-tanlov usullari: O'qituvchi, o'quvchilariga turli o'quv usullari orqali o'qishni sevimli va qiziqarli qilishi mumkin. Masalan, sakkizqirrali darslar, interaktiv vazifalar, o'yinlar va yangi materiallardan foydalanish.

Boshqa fanlar bilan bog'lanish: Boshlang'ich sinf o'quvchilari uchun fandar orasida bog'lanish yaratish oson va samarali bo'ladi. O'qituvchi, matematika, ona tili, san'at, kimyo va boshqa fanlar orasida mustaqil aloqani rivojlantirish, o'quvchilarni farkli sohalar bilan tanishtirishlari kerak.

Xulosa:

Boshlang'ich sinf o'quvchilarini ijobiy qobiliyatlarini shakllantirishda o'qituvchining ro'li juda muhim. Ular o'qituvchilar orqali o'zlarini o'zlashtirish, jamiyatda ishtirok etish va yangi bilimlarni o'rganishlari mumkin. Bu esa,

o'quvchilarni o'zlashtirish, insoniy qobiliyatlarini rivojlantirish va ularni kelajakda muvaffaqiyatli fuqarolar qilishga tayyorlash imkoniyatlarini yaratadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. <https://journals.uz/>
2. <https://interpretationandresearches.uz/index.php/iar/article/download/1477/252/167>
3. <https://cyberleninka.ru/>

